

28 ŞUBAT MESLEKİ EĞİTİMİ SİLİP SÜPÜRDÜ. BİR ORMANI YOK ETTİ

Çok kötü kaybetmişiz

■ İBRAHİM ACAR - İSTANBUL

Türkiye'nin en büyük sanayi kuruluşlarının biranesinde bulunan **İstanbul Sanayi Odası (İSO)**, ülke ekonomisine yön veren ender kuruluşlarından biri. Yaklaşık üç yıldır **İSO Başkanı Erdal Bahçivan** ile gündemdeki konular konuşuldu. Sanayicinin beklentilerini, istihdam ile eğitim ilişkisi, Türkiye'nin yeni reform takvimini ve küresel gelişmeleri konuşuldu.

■ **Öncelikle sanayiden başlayalım istiyorum. 2015 büyümesi %4 civarında dengelenecek gibi görünüyor. Sizce nerede durur?**

3,5 ile 4 arası bir rakam olacağını tahmin ediyordum. Son 3 aylık sanayi rakamlarına baktığımız zaman sanki 3,5'in üstünü biraz daha zorlayacak bir rakam olacak gibi gözüküyor. Ki bu, yeni yıla girerken ki beklentilerin üzerinde. Bununla ilgili herkesin beklentileri ilk başta çok daha kararsızdı çünkü. Ama özellikle üçüncü ve son çeyrekte gelen olumlu seyir... Martın ikinci haftası, bir aya kalmadan zaten göreceğiz. Orada 3,5 ile 4 arasında bir rakama herhalde...

NİTELİKLİ 4'ÜÇÜ BOŞ 8'E DEĞİŞİM

■ **1 Kasım seçimi sonrası sanayinin performansı dikkat çekici. Siz de aynı kanaatte misiniz?**

Tabii bizim gönlümüz sürdürülebilir ve kaliteli bir büyümeye yana. Burada sadece yüksek bir rakam odaklanıp ama içini tamamen üretim, yatırım dışı kalemlerle tüketimden, finansmandan, ithalattan, inşaattan doldurduğumuz zaman bu 7-8 de oluyor. Önemli olan tabii kalite, nitelikli ve sürdürülebilir bir büyüme programının olması.

Tabii ki rakam önemli. Yani 5, 7, 8... Kulğa hoş gelen rakamlar ama bunların içeriği ve paketin içindeki nitelik içerisine de artık mutlaka dikkat etmemiz gereken bir dönemdir. İç dolulu ve bize yarımaya yönelik güven veren bir 4'ü ben, içi boş, bir iki sene sonra başka sorular doğuracak bir 8'e tercih ederim. Tabii bu demek değil ki hep 4'te gitsin ki Türkiye'nin mutlaka 4'ün üstünde büyüme hedefi olmasın lazım.

■ **Kasım 2014-Kasım 2015 döneminde Türkiye 802 bin kişilik yeni istihdam yaptı. Bu performans tatmin edici mi?**

Tabii ki kuşçunmemesi gerekiyor. Hele bir de az evvel de söylediğimiz gibi dünnyam ve Türkiye'nin bu kadar zorluklarla boğuştuğu bir ortamda Türkiye'nin bir milyona yakın insana yeni iş buluyor olabileceği yeni bir başarı. Baktığımız zaman ne yazık ki işsizlik hâli çift haneledir. Ne yazık ki üniversite mezunlarımız içinde bile hâlâ daha çok ciddi anlamda bir işsiz sayısı var.

MADALYONUN ÖBÜR YUZU DE ÖNEMLİ

Türkiye'deki istihdam ve işsiz profili ne baktığımız zaman, bir de madalyonun bir yüzünde işçi arayan, eleman arayan, yeterli kadar kalifiye eleman bulamayanlar var. İşçi sayısını çok net ölçebiliyoruz. Ama arzu ettiğimiz eleman bulamama sayısını, arzu ettiğimiz eleman bulamama sayısını ölçen bir parametre yok. Türkiye'de rakamsal olarak iş bulamayan üniversite mezunu gençlerimizin sayısı ne kadar kesit ise, öbür tarafta da yeterli kadar kalifiye eleman bulamamaktan dolayı mutsuz olan bir de kadar işçisi var, işveren var. Türkiye; elindeki en büyük sermaye olan gençlerini mevcut iş ihtiyaçlarına göre yönlendiremiyor.

SIFIR YETENEKLE GELİYORLAR

Özellikle ara eleman noktasında kalifiye olmayan insan sayımı çok. Daha erken işçilikte dâhil olabilseler, çalıştığı işyerine de çok daha verimli, artı değerler üretebilseler elemanlar belki farklı eğitim kurumlarından geçtikten sonra dönüp dolay işyerine giriyor ama sıfır birimlik, sıfır yetenekle geliyorlar. O işyeri kendi imkânlarıyla o elemana o yeteneği kazandırıyor. Bunun için Türkiye'nin işgücü nokta-

“ İmam Hatip okulları ile birlikte bütün meslek liselerinin önünü tıkayan 28 Şubat darbesinin üzerinden 19 yıl geçti. Türkiye'nin kalifiye eleman ihtiyacını karşılayan meslek liselerini tüketezen bu adının faturasını bütün Türkiye ödedi.

“ **İSO Başkanı Erdal Bahçivan, "28 Şubat'tan sonraki süreçte yaşanan gelişmeler, bir zamanlar Türkiye'nin en güçlü eğitim ocağı olan o yapıyı sildi süpürdü. Yani bir ormanı, maalesef içine girince çok daha net görüyoruz ki yok etmişiz. Çok kötü kaybetmişiz" dedi.**

İSO Yönetim Kurulu Başkanı Erdal Bahçivan, Yeni Şafak'a konuştu. Ekonomi Müdürümüz İbrahim Acar'ın sorularını cevaplandıran Bahçivan, "Ölçsüz bir davranış" olarak nitelendirildiği meslek liselerinin kapatılmasının Türkiye'de büyük bir nitelikli iş gücü eksikliği doğurduğunu vurguladı.

sında, özellikle eğitimmiş işgücü noktasındaki denklemi çok hızlı ve seri bir şekilde çözmesi gerekiyor. Hizmet sektöründe, turizmde ve sanayide bu yaşanıyor. Uygun işle uygun insanı buluşturamama noktası Türkiye'nin çok ciddi bir verim kaybı.

SANAYICI, BU SIKINTIYI BİREBİR YAŞIYOR

■ **Bu sorunu o kadar yaygın ki artık İŞ-KUR, meslek örgütleriyle eğitim programlarını yapıyor. İnsanları eğitmeye çalışıyor...**

Evet ama bu gündem masaya artık çok güçlü bir şekilde gelmiş vaziyette. Bunun artık ciddi bir sıkıntı olduğu, bu sıkıntının çok ciddi anlamda bir kaynak israfına neden olduğu ve Türkiye'nin çözmesi gereken en önemli konu başlıklarından bir tanesinin bu olduğu kesin. İşte, meslek liseleri bu konudaki en önemli gündem başlığı. Biz kendimiz de **İstanbul Sanayi Odası** olarak bu konuyu bire bir, pratikte yaşıyoruz.

28 ŞUBAT SILDİ SÜPÜRDÜ

Ne yazık ki baktığımız zaman görüyorsunuz ki meslek liseleri şu anda toplumun âdetâ demode olmuş, insanların hiçbir şekilde görmeye arzu etmedikleri bir eğitim birimi. Aslında doğru kullanılabilir, burası hem işsizliğe, hem de kalifiye işsizliğe çok güçlü bir çare olabilecek olan en güçlü eğitim noktası. Özellikle maalesef bu 28 Şubat'tan sonraki süreçte yaşanan gelişmeler, yani bir zamanlar Türkiye'nin en güçlü eğitim ocağı olan o yapıyı sildi süpürdü. Yani bir ormanı, maalesef içine girince çok daha net görüyoruz ki yok etmişiz.

■ **Bu düzenleme yapıldığından, ailelerde "Benim çocuğum işçi mi kalacak. Meslek lisesine gidip sanayinin çarkında mı ezilecek" gibi bir endişe oluyor. Meslek liseleri bununla ölenildi mi?**

Hor gördüğü, evet. Üretim orada var ama ne yazık ki işte o 28 Şubat sürecinde Milli eğitimde yapılan o ölçüsüz kaçınılmaz hareket tarzı, hem de vatandaşlarımızın, insanların son yıllardaki algılaması, vefi profilindeki bu algılama meslek lisesine çocuk göndermeye itiraz edici, üçüncü lüğe çocuk okutmak gibi bir görüntü... İnşallah bu konuda olumlu bir takım hareketler olacak ama çok kötü kaybetmişiz yani. Hakikaten bu meslek liseleri kalitesi ve meslek liselerinin yeterli seviyede eleman yetiştirme noktasındaki o fırsatı çok kötü kaybetmişiz. Çünkü mutsuz ve yorgun bir kettli oluşt.

Sanayicinin üretme aşkı delice bir kahramanlık

■ **Gecen yıl büyümeye büyük katkı veren sanayinin bu seneki performansı nasıl oldu? Sizce sanayi hâlâ kazandırıyor mu?**

Bugün kısa vadeli bir bilanço mantığıyla baktığımız zaman; alternatif sektörlerle aramızdaki getiri makasında ne yazık ki sanayicinin esdeğer bir para kazanması mümkün değil. Ve bu nedenle zaten Türkiye'de insanların mevcut sanayi işlerini gücendirmeye noktasında bir çekince var. Ailelerin ikinci, üçüncü nesillerinde sanayiye olan ilginin azaldığını çok acı bir şekilde görüyoruz. İçinde ulanığımız sarfın, riskler, zahmetler, micadeleler bu verimlerini karşılığının ne yazık ki gelmediği bir sanayi resmi ortaya uyuyor.

Finanstaki sıkıntı, müşteri bulmadaki sıkıntı, emelandağı sıkıntı, bürokratik sıkıntı... Yani bunların hepsini, kendini yenileme noktasındaki yetersizlik, yetersiz teşvik kaynakları... Bu nedenle işin reel getirileri tarafında, koymuş olduğunuz zahmetle getirisi arasında bir fedakarlığın olduğu çok net gözüküyor.

Ama ne var? İşte orada üretme sevgisi var. Dretme ediyor. Ne mutlu ki işte o ülkede hâlâ daha, bütün bu karıştırmalar analize, alternatif sektörlerin getirmiş olduğu artı değerler rağmen, yani bir insan sayısızlığı yapıyor bu bir kahramanlık... Bunu ben söylemiyorum, Sanayi Bakanımız söylüyor. Alınmadığı öpülecek olan bir sey. Hakikaten yani bugünkü bu ülkede sanayicilik yapmak büyük bir fedakarlık ve delice bir kahramanlık. Yeni bu kalimeye de özellikle söylüyorum ama burada ask var, sevk var, ruh var...

BEKLEDİĞİMİZ REFORMLAR VAR

- **İste, şu anda insallah çözümüne yaklaşıyor diye düştüğümüz kırım tazminatı yükü.**
- **Esnek çalışmanın mutlaka Türk iş hayatına girmesi.**
- **Türk kadını çalışma hayatındaki herlikli dönemlerde kadın istihdamını düşürmesinden endişe ettiğimiz türdeki sıkıntılar kaldırılması.**
- **Mahkemelerde de yazık ki işçi lehine, artık lehinden de öteye, işvereni istisna edecek boyutta uygulamalardaki hukuklu düzenlemelerin yapılması.**
- **Avukatlık, doktorduk, mahkûm, tutuklu gibi, zorunlu iş alanları sanayicinin üzerinden kaldırılması.**

Yeni asgari ücreti kabullendik

■ **Sanayiciler vergi yükünü ağır olduğunu söylüyor. Buradaki eleştirilerin yoğunlaştığı noktalar neresi?**

Burada tabii endirekt vergiler Türkiye'nin, özellikle sanayicinin rekabet gücünü en çok etkileyen temel faktörlerin başında. Yani bugün başta enerji olmak üzere, üretim üzerindeki endirekt maliyetlerin yüksek vergi yükü... Yani bugün bir tüketimin enerjiye ödediği vergiyle sanayicinin ödediği verginin aynı olması tabii ciddi anlamda sizi rekabet noktasında olumsuz etkileyen temel faktör. Bugün enerjiye bağlı rekabetler de bunu fazlasıyla görüyorsunuz. Personel noktasında, en son asgari ücrette yaşıyoruz. İstihdamdaki vergi yükünün tamamının sanayici üzerinde olması sizi rekabet noktasında etkileyen temel faktör.

■ **Biraz duruldu gibi o tarafsız, değil mi?**

Yani tabii, kabullendik artık. Duruldu derken, kabullendik. Orta noktada bir teşvik paketinde bululsuldu. Sadece asgari ücreti görmek, Türkiye'nin iş hayatında, çalışma hayatındaki problem, yegane sorun oldu, bu da çözülmedi demek yanlış. Bu işi bir tek asgari ücret olarak görmek lazım.

Yönetimden inovasyon şart

■ **Türkiye'deki şirket yapısına baktığımızda aile şirketleri mi daha başarılı yoksa profesyonel eliyle yürütülen veya profesyonellerin daha etkili olduğu şirketler mi daha çok başarılı?**

Valişi bu zor bir soru. Yani ne yazık ki Türkiye'de hâlâ daha aile şirketlerinin profesyonelleşmeye dönüştüğünde çok güçlü başarı kazanma örnekleri bir elin parmağı kadar. Aslında en büyük inovasyon bu belki de. Zaten yani inovasyon diyoruz ya biz? Türkiye'nin yönetim inovasyonu, şirket yönetimi inovasyonu, finans yönetimi inovasyonu. Yani inovasyonu sadece bir kalemin şekli değiştirme, kalemin türünü değiştirmek, fonksiyonunu değiştirmek olarak görmek lazım. Asıl inovasyon hayata bakış, işin yönetime bakış anlamındaki farklılıkların ve değişimlerin doğru modellerin nasıl yapılacağı noktasında gözli.

Hükümetimiz eleştiriyi açık

■ **İs dnyası reform paketinin hızıca tamamlanması bekliyor. Hükümetin b konudaki performansı nasıl buluyorsunuz?**

Hakikaten, ne olursa olsun Türkiye'nin bu kadar üzerine yatırım yaptığı, bu kadar yıllardır inandığı Avrupa Birliği projesinin de önemüzedeki önemde tekler canlanıyor olması, en azından bazı fasılları tekrar gündeme geliyor olması... Yani kabül etmemiz lazım ki Türkiye-AB ilişkilerinin hikâyesi çok güçlü bir hikâye. Oyle olmasın da AB yolunda atacağımız her reform adımı biz dünnyamın bakış açısında olumlu noktaya getirecek önemli adımlar. Yani o konuda Allah için, programların tartışılması, eleştirilerek bakış açısı, birlikte yola alma konusunda hiçbir sıkıntı yok. Yani sizin yapıcı her türlü tenkitiniz, yapıcı her türlü tavsiyenizi fazlasıyla şu anda mütebiri buluyor. Allah için bunu söylemek durumundayız.

En kötü zamanda %3 büyüdük

■ **Çin, büyümesi %7'nin altına düşene kadar tedirgin oluyor. Bu rakamların daha yüksek rakamlara büyüme ihtiyacını ortaya koymuyor mu?**

Son yıl da gösteriyor ki Türkiye bütün zorluklara rağmen, bir büyüme refleksini oluşturabilmiş bir toplumdur. Herkes 3'ü bile zor geçeriz derken oradan toplumdaki bu, buradan buldu, bu toplumdaki yine 3,5 ile 4 arası, az evvel de konuştuğumuz gibi bir büyümeyi

2015'te bir şekilde başardı. Demek ki bizim en zor senemiz, en istikrarsız, en zorluklarla boğuştuğumuz sene dahi biz artık 3'ü bir şekilde getiriyoruz. Yabancılar da bunu artık çok net kabul ediyorlar ki en olumsuz dityaya koşullarında da Türkiye'nin kendine özgü en olumsuz koşullarda da bu ülke bir büyüme genini toplumdaki taşıyor.

■ **Geçtiğimiz krizlerde de oldu. 2008 krizinde de bu yaşındı...**

Türkiye 4'lük bir büyümeyle öyle veya böyle, bir seneye almış da ikinci sene ortalamasını buluyor, çarkıyor. Ötün için bizim artık büyümenin kalitesi noktasında odaklanmamız gereken dönem oluyoruz. Zaten hükümetin de oluşturdugu, hükümet programında da, ortaya konuşulan dönüşüm programlarında da sevindik görüyoruz ki bu artık temel hedef ve temel arayış noktası olmuştur vaziyette.